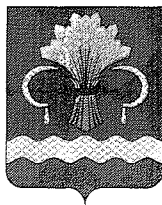

ИСПОЛНИТЕЛЬНЫЙ КОМИТЕТ
МАМАДЫШСКОГО
МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА
РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН
ул.М.Джалиля, д.23/33, г. Мамадыш,
Республика Татарстан, 422190

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ
МАМАДЫШ МУНИЦИПАЛЬ
РАЙОНЫНЫҢ БАШКАРМА
КОМИТЕТЫ
М.Жәлил ур, 23/33 й., Мамадыш ш.,
Татарстан Республикасы, 422190

Тел.: (85563) 3-15-00, 3-31-00, факс 3-22-21, e-mail: mamadysh.ikrayona@tatar.ru, www.mamadysh.tatarstan.ru

Постановление

№ 335

от «29» 08 **Карар** 2023 г.

«2023 - 2030 елларга Мамадыш муниципаль районында Татарстан Республикасы дәүләт телләрен һәм башка телләрен саклау, өйрәнү һәм үстерү» муниципаль программасын раслау турында

1991 елның 25 декабрендәге «Россия Федерациясе халыклары телләре турында» 1807-1 номерлы Россия Федерациясе Законы, 2005 елның 01 июнендәге «Россия Федерациясе дәүләт теле турында» 53-ФЗ номерлы Федераль закон, 1992 елның 08 июлендәге «Татарстан Республикасы дәүләт телләре һәм Татарстан Республикасында башка телләр турында» 1560-ХII номерлы Татарстан Республикасы Законы, 2012 елның 19 декабрендәге Россия Федерациясе Президентының «2025 елга кадәр чорга Россия Федерациясе дәүләт милли сәясәтте стратегиясе турында» № 1666 Указы, 2008 елның 3 июлендәге «Татарстан Республикасында милли сәясәт концепциясен раслау турында» Татарстан Республикасы Президентының № ПУ-312 Указы, 2020 елның 10 сентябрендәге «Татарстан Республикасында дәүләт телләре һәм Татарстан Республикасында дәүләт телләрен саклау, саклау һәм үстерү» турында 821 номерлы карары нигезендә, Татарстан Республикасы дәүләт телләрен һәм Татарстан Республикасында башка телләренң функциональлеген саклау, өйрәнү, үстерү һәм арттыру өчен шартлар тудыру максатында Мамадыш муниципаль районы башкарма комитеты **карар бирә:**

1. «2023-2030 елларга Татарстан Республикасының Мамадыш муниципаль районында Татарстан Республикасы дәүләт телләрен һәм башка телләрен саклау, өйрәнү һәм үстерү» муниципаль программасын (алга таба - Программа) расларга.

2. Мамадыш муниципаль районының финанс-бюджет палатасына ел саен, чираттагы финанс елына район бюджетын формалаштырганда, Мамадыш муниципаль районы бюджетыннан шул максатларга жибәрелә

торган акчаларның мөмкинлекләрен исәпкә алып, Программа чараларын гамәлгә ашыруга акчалар бирүне күздә тотарга.

3. Мамадыш муниципаль районы Башкарма комитетының Программаны гамәлгә ашыруда катнашучы структур бүлекчәләренә анда каралган чараларны үз вакытында үтәүне тәэмин итәргә.

4. Әлеге карарны Мамадыш муниципаль районының һәм Интернет челтәренәң рәсми сайтында урнаштырырга һәм Татарстан Республикасы хокукый мәгълүматының рәсми порталында бастырып чыгарырга.

5. Әлеге карарның үтәлешен тикшереп торуны Башкарма комитет житәкчесе урынбасары Н.Ш. Фатыйховка йөкләргә.

Житәкче

О.Н.Павлов

Татарстан Республикасы
Мамадыш муниципаль
районы башкарма
комитетының

29 _____08_____ 2023
ел, № __335__ карары
белән расланды

**2023-2030 ЕЛЛАРГА
ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ МАМАДЫШ
МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫНДА ТАТАРСТАН
РЕСПУБЛИКАСЫ ДӘҮЛӘТ ТЕЛЛӘРЕН ҺӘМ
БАШКА ТЕЛЛӘРНЕ САКЛАУ, ӨЙРӘНҮ ҺӘМ
ҮСТЕРҮ
МУНИЦИПАЛЬ ПРОГРАММАСЫ**

Программа паспорты

Программа исеме	«2023-2030 елларга Мамадыш муниципаль районында Татарстан Республикасы дәүләт телләрен һәм башка телләргә саклау, өйрәнү һәм үстерү» муниципаль программасы (алга таба - Программа)
Муниципаль заказчы - Программаның координаторы	Татарстан Республикасы Мамадыш муниципаль районы башкарма комитетының «Мәгариф бүлеге» МКУ
Программаның эшләүчеләре	Татарстан Республикасы Мамадыш муниципаль районы башкарма комитетының «Мәгариф бүлеге» МКУ
Программаның максаты	Татарстан Республикасы Мамадыш муниципаль районында татар, рус һәм башка телләргә саклау, өйрәнү һәм үстерү өчен шартлар тудыру
Программаның бурычлары	<ol style="list-style-type: none"> 1. Татарстан Республикасы дәүләт телләрен һәм Татарстан Республикасы Мамадыш муниципаль районында яшәүче халыкларның башка телләрен эшчәнлеген оештыру-хокукый һәм аналитик тәмин итү; 2. Татарстан Республикасы Мамадыш муниципаль районында яшәүче халыкларның татар һәм рус телләрен, башка телләргә саклау һәм үстерү эшчәнлеген фәнни һәм фәнни-методик яктан тәмин итү; 3. Татарстан Республикасының дәүләт телләргә буларак рус һәм татар телләрен тигез кулланылышына ярдәм итү; 4. Татарстан Республикасы Мамадыш муниципаль районында яшәүче татар һәм рус телләрен, халыкларның башка телләргә өйрәнүнең бербөтен системасын үстерү; Татарстан Республикасы Мамадыш муниципаль районында би- һәм полилингваль белем бирү системаларын оештыру һәм укыту-методик ярдәм күрсәтү; 5. Татарстан Республикасы Мамадыш муниципаль районында Татарстан Республикасы дәүләт телләрен һәм башка телләргә популярлаштыруга юнәлдерелгән социаль эһәмиятле чаралар уздыру; 6. Интернет киңлегендә уңайлы тел мохите булдыру һәм Мамадыш муниципаль районында массакуләм мәгълүмат чараларында туган телләргә популярлаштыру.

Программаны гамәлгә ашыру сроклары һәм этаплары	2023-2030 еллар
Еллар буенча бүленеп финанслау күләмнәре	<p>Программаны финанслауның гомуми күләме Татарстан Республикасы Мамадыш муниципаль районы бюджеты исәбеннән:</p> <p>2023 елда - 824854 сум тәшкил итә;</p> <p>2023 ел - 824854 сум</p> <p>2024 ел - 989824 сум</p> <p>2025 ел - 989824 сум</p> <p>2026 ел - 989824 сум</p> <p>2027 ел - 989824 сум</p> <p>2028 ел - 989824 сум</p> <p>2029 ел - 989824 сум</p> <p>2030 ел - 989824 сум</p> <p>Искәrmә: финанслау күләмнәре фараз характерында һәм, жирле бюджет мөмкинлекләрен исәпкә алып, ел саен төзәтмәләр кертелергә тиеш.</p>
Программаны гамәлгә ашыруның көтелә торган нәтижәләре (Программаның нәтижәләрен бәяләү индикаторлары)	<p>Программаны гамәлгә ашыру түбәндәге күрсәткечләренә саклап калырга мөмкинлек бирәчәк:</p> <p>Татарстан Республикасының Мамадыш муниципаль районындагы дәүләт һәм муниципаль идарә, мәгълүмат өлкәсе һәм хезмәтләр өлкәсендә аудиовизуаль мәгълүматның үзара мөнәсәбәте - 50 процент/50 процент;</p> <p>Дәүләт һәм муниципаль идарә өлкәсендә Татарстан Республикасы дәүләт телләрендә эш башкару өлеше - 100 процент;</p> <p>Ике дәүләт телендә рәсмиләштерелгән урам күрсәткечләренең өлеше - 100 процент;</p> <p>Татарстан Республикасының ике дәүләт телендә этикеткасы, ярлыклары, инструкцияләре булган продукция өлеше, районда чыгарыла торган продукциянең гомуми күләмендә - 100 процент;</p> <p>Мамадыш муниципаль районының үсеп килүче буынын милли мәдәният кыйммәтләренә жәлеп итү максатларында үткәрелә торган чараларга кертелгән балалар елына 100 процент;</p> <p>Татар телендә белем бирүче милли мәктәпләр өлеше - 23 , рус телендә белем бирүче - 7 ., мари телендә белем бирүче этномәдәни компонентлы - 2 .</p> <p>Ике дәүләт телендә урнаштырылган яңалыклар хәбәрләренең синхронлаштырылган өлеше рәсми сайтларда - 100 процент/100 процент;</p> <p>Ике дәүләт телендә рәсмиләштерелгән тышкы һәм</p>

	эчке визуаль мэгълүмат чаралары өлөшө - 100 процент;
--	--

I. Программаны гамәлгә ашыру өлкәсенә гомуми характеристика, Программаны хәл итүгә юнәлдерелгән проблемалар.

Әлеге Программа Россия Конституциясе нигезендә эшләнгән.

«Россия Федерациясе халыклары телләре турында» 1991 елның 25 октябрендәге 1807-1 номерлы Федераль закон, «Россия Федерациясе дәүләт теле турында» 2005 елның 1 июнендәге 53-ФЗ номерлы Федераль закон, Россия Федерациясе Президентының 2012 елның 19 декабрендәге № 1666 номерлы Указы, Татарстан Республикасы Конституциясе, «Татарстан Республикасы дәүләт телләре һәм Татарстан Республикасында башка телләр турында» 1992 елның 8 июлендәге 1560-ХП номерлы Татарстан Республикасы Законы һәм «Татарстан Республикасы дәүләт теле буларак татар телен куллану турында» 2013 елның 12 гыйнварындагы 1-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы, шулай ук Татарстан Республикасы Президентының 2008 елның 3 июлендәге ПУ-312 номерлы Указы белән расланган Татарстан Республикасында дәүләт милли сәясәте концепциясе, Татарстан Республикасы Конституциясе һәм башка телләргә өйрәнү һәм «Татарстан Республикасы дәүләт телләре һәм Татарстан Республикасында башка телләр турында» Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2014 елның 25 июлендәге 2030-ТРЗ номерлы карары белән расланган Татарстан Республикасы дәүләт телләрен үстерү һәм башка телләргә өйрәнү программасын гамәлгә ашыру кысаларында эшнә дәвам итәргә тиеш.

Әлеге программа Татарстан Республикасының Мамадыш муниципаль районында Татарстан Республикасының дәүләт телләрен һәм башка телләргә саклау, өйрәнү һәм үстерү өчен оптималь шартларны хәл итүгә юнәлдерелгән.

II. Проблеманың эчтәлеге.

Татарстан Республикасы Мамадыш муниципаль районында 16 дан артык милләт вәкиле яши, халык саны - 42 меңнән артык кеше. Халык саны: татарлар - 76,3%, руслар - 20,1%, удмуртлар - 1,25%, марилар - 1,37%, башка милләт вәкилләре - 0,98%.

Статистик мәгълүматларга караганда, 2022-2023 уку елында районда 8 дән артык милләт баласы (3979 укучы) яши һәм белем ала: иң күп санда балалар - татар, рус милләтеннән. Шулай ук марилар, удмуртлар, эрмәннәр, үзбәкләр һ.б.лар, катнаш гаиләләрдә тәрбияләнүче балалар яши.

Районның мәктәпкәчә мәгариф учреждениеләрендә 1499 бала тәрбияләнә: балалар - 1120 (74,7%), руслар - 337 (22,48%), шулай ук башка милләт балалары.

Быел районыбызда 37 мәктәп (3979 укучы), шулардан 23 татар мәктәбе (743 укучы - 18,67%) рус - татар телендә - 5 (2916 укучы - 73,28%) рус телендә 7 (284 укучы - 7,13%) укучы.

2 мари мәктәбендә: “Зур Шыя УБМ” һәм “Гришкино төп гомуми белем бирү мәктәбе”ндә 36 укучы (0,9%) укый. Келәүш урта мәктәбендә удмурт телен өйрәнүче 4 сыйныф ачылды, анда 7 укучы белем ала. (0,17%).

106 (2,66%) укучы (“Мамадыш шәһәренең 1 нче урта мәктәбе”, “Мамадыш шәһәренең 3 нче урта мәктәбе”, “Мамадыш шәһәренең 4 нче урта мәктәбе”, “Мамадыш шәһәренең 2 нче лицее” МБОУ, “Тауиле урта мәктәбе”, “Омар урта мәктәбе”, “Келәүш урта мәктәбе”, “Зверосовхоз урта мәктәбе” МБОУ) туган (рус) телен өйрәнәләр.

3472 (87,26%) укучы туган (татар) телен өйрәнә. Татар телендә белем бирүче мәктәпләр өчен - 1271 (36,61%) укучы; рус телендә белем бирүче мәктәпләр өчен (рус төркемнәре) - 1265 (36,43%) укучы; рус телендә белем бирүче мәктәпләр өчен (татар төркемнәре) - 936 (26,96%) укучы. (Охват - 50,97%)

Татар телен дәүләт теле буларак 358 (9%) укучы өйрәнә. (Мамадыш ш. К.А. Вәлиев ис. 2 нче лицей - 115 укучы; Мамадыш шәһәре 1 нче мәктәбе - 59 укучы ; 3 нче мәктәптә - 174 укучы, Омар урта мәктәбе - 7 укучы; Соколка урта мәктәбе - 2 укучы, Пятилетка башлангыч мәктәп- балалар бакчасы- 1 укучы).

Телләр үсешенә мәгълүмати киңлек зур йогынты ясый. Соңгы вакытта телләрнең лексик күләменә кимүе, орфографик, пунктуацион һәм стилистик хаталарның артуы күзәтелә, шул исәптән массакуләм мәгълүмат чараларында да. Яшьләрнең теле чит ил алынмалары, жаргонизм, вульгаризм һәм компьютер лексикасы чыгымнары белән тулган. Ижтимагый оешмаларның актив катнашуында дәүләт, ведомство һәм муниципаль хакимиятнең барлык дәрәжәләрендә телләрне яклау механизмын эшләү зарур.

Мамадыш муниципаль районының “Мәгариф бүлеге” МКУ планы буенча татар теле һәм әдәбияты укытучыларының семинарлары үткәрелә, анда предмет укыту проблемалары турында фикер алышалар, укытучыларның секция утырышлары, педагогик укулар оештырыла. Мәгариф учреждениеләрендә Халыкара туган телләр көненә, Белем бирү көненә багышланган тел эзерлеген көчәйтүгә юнәлтелгән төрле чаралар үткәрелә, апрельдә туган телләр айлыгы уздырыла.

Район хакимияте хезмәткәрләре өчен татар телен өйрәтү курслары һәм халык өчен татар телен өйрәтү курслары оештырылмаган, чөнки гариза кермәгән.

Мәгариф учреждениеләрендә документлар эше ике дәүләт телендә алып барыла. Барлык мәгариф учреждениеләрендә һәм мәктәпкәчә учреждениеләрдә, барлык идарә структураларында, район оешмаларында татар шрифты булган компьютерлар бар.

Оешма һәм учреждениеләрнең ике дәүләт телендә элмә такталарын рәсмиләштерү эше алып барыла. Даими рәвештә барлык административ биналар ике дәүләт телендә элмә такталар, язулар рәсмиләштерү тәртибенә туры килә. Ачыкланган хокук бозулар бетерелә. Шулай ук барлык мәгариф, мәдәният, сәламәтлек саклау, сүздә, көнкүреш хезмәтләре учреждениеләренең тышкы һәм эчке бизәлеше даими тикшерелә.

Топографик тамгаларның, юл күрсәткечләренең географик атамалары һәм язмалары ике дәүләт телендә рәсмиләштерелгән. Зур Шыя авылында вывескалар, стендларны һәм планшетларны рәсмиләштергәндә мәктәптә мари теле кулланыла.

Мамадыш районында «Нократ»("Вятка") район газетасы нәшер ителә. «Татарстан Республикасы халыклары телләре турында» Татарстан Республикасы Законын гамәлгә ашыру - «Нократ» газетасы эшчәнлегенең житди юнәлеше. Даими рәвештә газета битләрендә укытучыларның, мәктәп һәм балалар бакчалары тәрбиячеләренең алдынгы тәҗрибәләре яктыртыла, «Тел күрке - сүз», «Халык жәүһәрләре», «Рухи хезинә», «Безгә язалар», «Мәгариф», «Безнең мирасыбыз», «Укучылар ижаты», кебек рубрикалар тәкъдим ителә.

Ай саен "Агымсу", "Умырзая", "Укучыларыбыз ижаты", "Укучылар ижаты", "Газета укучылар ижаты" рубрикалары бастырыла, мөселман һәм христиан дине яңалыкларын тапшыра торган "Иман", "Дин торгызу" рубрикалары бастырыла. Туган тел көненә махсус бит эзерләнде.

Мәдәни-агарту учреждениеләре эшенең максаты яшьләргә актив социаль-мәдәни эшчәнлеккә жәлеп итү, милли мәдәниятне һәм гореф-гадәтләргә пропагандалау һәм популярлаштыру, яшьләр арасында ижади сәләтләргә канәгатьләндерү һәм үстерү өчен шартлар тудыру, илебезнең иң яхшы традицияләрен һәм ватанпәрвәрлеген торгызу.

«Татарстан Республикасы халыклары телләре турындагы Законны» гамәлгә ашыру мәсьәләләренә мәдәният учакларына зур игътибар бирелә. Районда 140 мәдәният учреждениесе эшли, шул исәптән 39 авыл мәдәният йорты, 39 авыл клубы, 1-Мамадыш районы Мәдәният йорты, 54 китапханә, 4 музей, композитор Яруллиннар исемендәге 1 балалар сәнгать мәктәбе, 2 автокүчмә клуб, 12 халык коллективы, 2 агитация - концерт бригадалары.

Мамадыш муниципаль районы башкарма комитетының мәдәният бүлегенә каршында халык милли мәдәнияте һәм традицияләргә массасына төп чыганак булган фольклор коллективлар оештырылган.

Район масштабында уздырыла торган барлык чараларда актив катнашучы балалар коллективларын билгеләп үтәсе килә:

- «Мари-Памаш» мари фольклор коллективы
- удмурт фольклор коллективлары: «Ялыке» - Түбән Уча авылы һәм «Италмас» - Пойкино авылы (бу коллективлар ел саен «Семьк» һәм «Гырон Быдтон» халык фольклор бәйрәмнәрендә катнашалар);
- Жөринен «Көмеш тәңкә» керәшен татарлары фольклор коллективы,
- «Талир тәңкә» керәшен татарларының Владимир фольклор коллективы - «Идел белән Урал арасында» Халыкара ачык конкурсының 2 нче дәрәжә лауреаты булдылар.

Мәдәният - шәһәр һәм район мәдәният учреждениеләренен ял итү эшчәнлегенә күп кырлы. Мәдәният учреждениеләре рухи һәм әхлакый тәрбия үзегә булып тора. Балалар ялын оештыру буенча максатчан эш алып барыла:

төрле шоу - программалар («Ике йолдыз», «Нәүрүз гүзәле»)

- юмор кичәләре, гашыйклар көне, календарь бәйрәмнәре: «Нардуган», «Нәүрүз бәйрәме», «Нәүрүз гүзәлләре бер сәхнәдә», «Шигърият көне», Г.Тукайның туган көненә багышланган чаралар, «Уйнагыз гармуннар», һ.б.

Мәдәният учреждениеләрендә күпсанлы түгәрәкләр һәм һәвәскәр берләшмәләр эшли.

Районның клуб учреждениеләре хезмәткәрләре мәдәни-күнел ачу чараларын, театральләштерелгән тамашалар, ял кичәләре, тематик кичәләр, әдәби кичәләр, очрашулар, календарь һәм халык бәйрәмнәре уздыру, смотр-конкурслар, күнел ачу программалары, яшьләр кичәләре, гаилә бәйрәмнәре оештыру аша зур эш башкаралар.

Район китапханәләре татар һәм рус телләрендә, милли азчылыкларның компактлы яшәү урыннарында, аларның туган телләрендә даими рәвештә китаплар һәм материаллар белән тәэмин ителә. Газет-журналларга язылганда Мамадыш районында яшәүче халыклар телендә газета һәм журналларга аерым игътибар бирелә.

Үзәк балалар һәм шәһәр китапханәләрендә татар әдәбияты һәм туган якны өйрәнү бүлекләре эшли. Үзәк китапханәдә татар әдәбияты бүлегенә каршында «Туган тел» түгәрәгенә кысасында чаралар уздырыла: татар телендә «Мин туган телдә укыйм һәм сөйләшәм» дигән китап уку циклы; Тукай укулары «Бөек Тукайның жыры тынмый» үткәрелде; халыкара туган тел көненә укучылар өчен «Телдә - халыкның жаны, аның иманы һәм язмышы» дигән темага хикәя үткәрелде. Радиода туган тел турында радиоэңгәмәләр, радиокүзәтүләр һәм радиокомпозицияләр уздырыла: «телен белмәгән, илендә белми», «Туган тел - ул тугры юлдаш».

Бөтендөнья татар конгрессының жирле бүлегенә татар телендә мәдәни-массакуләм чаралар үткәрү, мәчетләргә иганәчелек ярдәме күрсәтү кебек мәсьәләләргә аерым игътибар бирә.

Телләр буенча район комиссиясе ярдәмендә районның төрле милләт вәкилләре катнашында республика һәм төбәк бәйрәмнәрендә һәм форумнарда катнаштылар.

Район комиссиясе сәүдә һәм хезмәт күрсәтүләр объектларын даими йөрәп чыга һәм район башлыгы каршындагы киңәшмәләрдә үз тәкъдимнәрен кертә.

Тел сәясәтенең төп казанышы, нәтижәләгә күрсәткече булып, һичшиксез, телләрнең конструктив үзара хезмәттәшлеге атмосферасын, Татарстанның күпмилләтле халкының милли-тел мәнфәгатьләрен тотрыклы баланслауны хуплау тора. Аларны объектив өйрәнүгә һәм гамәлгә ашырыла торган чараларга үз вакытында төзәтүләр кертүгә республикада этнотел ситуациясенә мониторинг үткөрү ярдәм итә.

Шулай ук яшьләр бүлегенең туган телләрен саклау буенча күп чаралар үткәрелә. Ел саен «Яшь жилләр» кавер-жыр башкаручыларның ачык конкурсы уздырыла.

Программаны гамәлгә ашыру нәтижәләре яхшы булса да, Татарстан Республикасында телләрне саклау һәм үстерү эшендә күрелгән тырышылык, барлык куелган максатларга Татарстан Республикасында тел сәясәтен гамәлгә ашыруны тоткарлый торган бик күп факторлар булу сәбәпле ирешелмәде, алар арасында түбәндәгеләр бар:

а) Россия Федерациясе халыклары телләрен саклау буенча максатчан федераль программаларның булмавы, шуңа бәйле рәвештә, аерым алганда, Россия Федерациясе территориясендә татарлар күпләп яши торган урыннарда татар теленең эшчәнлегә катлауланды;

б) туган телләрне өйрәнү өлешендә мөгариф турында федераль законнарны үзгәртү, нәтижәдә яңа методикалар, уку материаллары эшләү мәсьәләсе актуальләштерелде;

в) республикада яшәүче халыкларның туган телләрен үзләштерүгә кызыксынуның кимүе тенденциясе язма һәм сөйләм мәдәниятен саклау һәм үстерү чараларының житәрлек булмавы;

г) Татарстан Республикасының тел сәясәтен һәм тел өлкәсендә гражданнар хокукларын нәтижәле гамәлгә ашыруны тәмин итә торган инфраструктурада, инструментларда һәм механизмнарда беркадәр инерциялелек; тышкы шартларны үзгәртүгә оператив җавап бирү таләп ителә.

Күрсәтелгән тотып тору факторлары әлеге проектны эшлэгәндә исәпкә алынды.

Программалар.

Әлеге Программа, барлык өлкәләрне һәм проблемаларны колачлау бөтенлеген, кабул ителә торган чараларның нәтижәлелеген һәм Программаның телләренең тормыш сәләтенә бәйле барлык төп факторларга тәэсирен тәэмин итәргә тиешле яңа төп принциплардан файдаланып, алдагы программаларны гамәлгә ашыру тәҗрибәсен анализлау нигезендә эшләнгән.

II. Программаның төп максаты, бурычлары һәм бурычларга ирешү күрсәткечләре (индикаторлар), төп көтелгән ахыргы нәтижәләрен, Программаны гамәлгә ашыру срокларын һәм этапларын тасвирлау

Программа Татарстан Республикасының дәүләт телләре һәм Татарстан Республикасында башка телләр өлкәсендә дәүләт сәясәтенең төп принциплары нигезендә эшләнде, алар телләренең үсеше һәм гармонияле үзара хезмәттәшлеген, республикада яшәүче халыклар вәкилләренең милли-тел мәнфәгатьләренең тотрыклы балансын саклауны күздә тотта.

Программаның максаты - Татарстан Республикасы Мамадыш муниципаль районында татар, рус һәм башка телләрен, шулай ук республикадан читтә татар телен саклау, өйрәнү һәм үстерү өчен шартлар тудыру.

Куелган максатка ирешү түбәндәге бурычларны гамәлгә ашыруны күздә тотта:

1. Татарстан Республикасы дәүләт телләренең һәм Татарстан Республикасында яшәүче халыкларның башка телләренең эшчәнлеген оештыру-хокукий һәм аналитик тәэмин итү.

2. Татарстан Республикасы Мамадыш муниципаль районында яшәүче халыкларның татар һәм рус телләрен, башка телләрен саклау һәм үстерү эшчәнлеген фәнни һәм фәнни-методик яктан тәэмин итү.

3. Татарстан Республикасы Мамадыш муниципаль районының дәүләт телләре буларак рус һәм татар телләренең тигез яшәшенә ярдәм.

4. Татарстан Республикасы Мамадыш муниципаль районында яшәүче халыкларның татар һәм рус телләрен, башка телләрен укытуның бербөтен системасын үстерү;

Татарстан Республикасы Мамадыш муниципаль районында би- һәм полилингваль белем бирү системаларын оештыру һәм укыту-методик озата бару Татарстан Республикасынан читтә татар телен өйрәнүгә һәм укытуга ярдәм итү.

5. Татарстан Республикасының Мамадыш муниципаль районнда һәм Татарстан Республикасынан читтә Татарстан Республикасы дәүләт телләрен һәм башка телләрен популярлаштыруга юнәлдерелгән зур социаль эһәмиятле чаралар үткәрү.

6. Интернет-киңлектә уңайлы тел мохите булдыру һәм туган телләрен массакүләм мәгълүмат чараларында популярлаштыру.

Программаның максаты һәм бурычлары Россия Федерациясе Президентының 2012 елның 19 декабрдәге 1666 номерлы Указы, Татарстан Республикасында дәүләт милли сәясәте концепциясе белән расланган 2025 елга кадәр чорга Россия Федерациясе дәүләт милли сәясәте стратегиясенә максатларына һәм бурычларына туры килә.

Татарстан Республикасы Президентының 2008 елның 3 июлдәге ПУ-312 номерлы Указы белән расланган Татарстан Республикасы халыклары мәдәниятен һәм телләрен саклау һәм үстерү, аларның рухи бергәлеген ныгыту, милли азчылыкларның хокукларын тәмин итү, Татарстан Республикасында яшәүче халыклар вәкилләренә этномәдәни үзенчәлекләрен саклау, Россия халыкларының гомумдәүләт мәнфәгатьләрен һәм мәнфәгатьләрен берләштерү, чит илләрдә яшәүче ватандашларга ярдәм итү, Россия белән Татарстан Республикасы арасындагы элемтәләрен үстерүгә ярдәм итү, шулай ук мәгариф өлкәсендә инновацияләрен стимуллаштыру, талантлы яшьләргә ярдәм итү, иң яхшы укытучыларны һәм укучыларны бүләкләү, заманча мәгариф технологияләрен гамәлгә кертү өлешендә "Мәгариф" Россия Федерациясе өстенлекле милли проектының максатлары һәм бурычлары өлешендә.

Татарстан Республикасында дәүләт теле буларак рус телен саклау һәм үстерү чаралары Федераль нигезләмәләр нигезендә гамәлгә ашырыла.

2005 елның 1 июнендәге № 53-ФЗ номерлы закон, Татарстан Республикасы Мәгариф һәм фән министрлыгының 2016 елның 02 декабрдәге 2308/16 номерлы боекы белән расланган 2016-2020 елларга "Татарстанда рус теле" республика программасы.

Программаны гамәлгә ашыруның гомуми срогы: 2023-2030 еллар

тиешле дәрәжәдә сакланачак, процентлар сакланачак.								
Татарстан Республикасында этно-тел ситуациясе динамикасын һәм Программаны үтәүнең нәтижәлелеген тикшеренүләр саны түбәндәге берәмлекләргә житәчәк	2	2	3	2	2	2	3	2

III. Программаны ресурслар белән тәэмин итүне нигезләү

Программаны еллар буенча финанслауның гомуми күләме Татарстан Республикасы Мамадыш муниципаль районы бюджеты акчалары исәбеннән:

2023 ел - 824 854 сум

2024 ел - 989 824 сум

2025 ел - 989 824 сум

2026 ел - 989 824 сум

2027 ел - 989 824 сум

2028 ел - 989 824 сум

2029 ел - 989 824 сум

2030 ел - 989 824 сум

Аерым чараларны бердәм максатлар һәм бурычлар белән (аларны килештереп һәм килештереп башкарганда) берләштерүче комплекслы проект алымы акчаларны рациональ файдалануны һәм уңай нәтижеләргә ирешүне тәэмин итәргә мөмкинлек бирәчәк.

Программага кертелгән чараларны үтәү уртача сроклы һәм озак сроклы чорларга исәпләнгәнлектән, алар Татарстан Республикасы бюджетыннан, Мамадыш муниципаль районының жириле бюджетыннан максатчан финанслауга мохтаж.

Программа чараларын гамәлгә ашыру өчен билгеләнгән тәртиптә бюджеттан тыш чыганаclarны жәлеп итәргә мөмкин.

IV. Программаны гамәлгә ашыру механизмы

Программа чараларын гамәлгә ашыру барышында аның заказчысы - координаторы («Татарстан Республикасы Мамадыш муниципаль районы башкарма комитетының мәгариф бүлеген» МКУ) төп башкаручыларның үзара хезмәттәшлеген, чараларны гамәлгә ашыруның барышын һәм Программаны башкаручыларның акчаларын нәтижелә куллануын тикшереп торуну тәэмин итә. Программаның чаралары Программаның координаторы тарафыннан барлык программа чараларын үтәүче муниципаль контрактлар нигезендә гамәлгә ашырыла.

Программаны гамәлгә ашыруда катнашучы башкаручылар «Татарстан Республикасы Мамадыш муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф бүлеген» МКУда хисап чорыннан соң килүче елның 1 февраленә кадәр ел саен аның үтәлеше турында мәгълүмат бирәләр.

«Татарстан Республикасы Мамадыш муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф бүлеген» МКУ ел саен, хисап чорыннан соң килүче елның 1 мартына кадәр, Мамадыш муниципаль районы Башкарма комитетының территориаль үсеш бүлегенә, Мамадыш муниципаль районының Финанс-бюджет палатасына, Мамадыш муниципаль районы

башкарма комитеты житәкчесенә Программаны гамәлгә ашыру һәм финанс чараларыннан файдалануның нәтижәлелеге турында мәгълүмат жиберә.

V. Программаның социаль-икътисадый нәтижәлелеге тасвирламасы

Программаның нәтижәлелеге гамәлләрне билгеләнгән вакытта башкару дәрәжәсе буенча бәяләнә. Программаның нәтижәлелеген бәяләү өчен Татарстан Республикасы Мамадыш муниципаль районы башкарма комитеты бүлекләренә этнотел ситуациясе мониторингы нәтижәләре, этносоциологик тикшеренүләр, Федераль дәүләт статистикасы хезмәтенә Татарстан Республикасы буенча территориаль органы материаллары файдаланыла.

Программаны гамәлгә ашыруның төп нәтижәсе булып мәгариф дәрәжәсен, этнотел компетенциясен саклап калу, телләренә яшәше өлкәсен киңәйтү, тел компетенцияләренә ролен, квалификацияләрен, халыкның киң катлаулары һәм хезмәт күрсәтүләре хезмәткәрләренә профессионализмын күтәрү, мәдәни һәм этнотел төрлеләген саклап калу, толерантлыкны һәм милләтара татулыкны арттыру торырга тиеш.

Программа сәяси, икътисадый, социаль һәм этномәдәни өлкәләрдә һәм мәгълүмат киңлекләрендә Татарстан Республикасының дәүләт һәм башка телләре яшәшен чагылдыра торган сан күрсәткечләренә тотрыклылыгын, шулай ук район һәм республикадан читтә татар теле мәгариф системасында тотрыклылыгын, Мамадыш муниципаль районында яшәүче халыклар вәкилләренә телләрен саклап калуны һәм үстерүне, дәүләт һәм башка телләренә социаль статусын һәм абруен күтәрүне күздә тотта.

Программада каралган чараларны гамәлгә ашыру рухи байлыкны арттыруга; Мамадыш муниципаль районында яшәүче халыкларның телен, әдәбиятын һәм мәдәниятен популярлаштыручы халык өчен агарту чараларының үтемлеләгенә; Татарстан Республикасы дәүләт телләренә функциональлеген күтәрүгә; Татарстан Республикасы дәүләт телләрен һәм Татарстан Республикасында яшәүче халыклар вәкилләренә телләрен файдалану өлкәсендә норматив хокукый документларны камилләштерүгә ярдәм итәчәк.

Программа чараларын гамәлгә ашыру төрле типтагы һәм дәрәжәдәге мәгариф оешмаларының белем һәм тәрбия эшчәнлеген хупларга һәм үстерергә ярдәм итәчәк, педагогның социаль статусын арттырачак, мәгариф системасын һәм халыкның этнотел ихтыяжларына хезмәт күрсәтүләр өлкәсен якынайтырга мөмкинлек бирәчәк, халыкның туган телләрен өйрәнүдә һәм үстерүдә конституциячел хокукларын яклауга ярдәм итәчәк, Татарстан Республикасының тел законнарын тормышка ашыру чараларын координацияли һәм оптимальләштерә.

Мамадыш муниципаль районында дәүләт телләре буларак рус һәм татар телләренең тигез яшәешенә ярдәм	муниципаль районы бюджеты акчалары исәбеннән	бюджеты	бюджеты	бюджеты	бюджеты	бюджеты	бюджеты	бюджеты	бюджеты	бюджеты
4 нче бурыч. Мамадыш муниципаль районында яшәүче татар һәм рус телләрен, башка халыкларны өйрәнүнең бербөтен системасын үстерү; Мамадыш муниципаль районында би-һәм полилингваль белем бирү системаларын оештыру һәм укыту-методик озата бару	Мамадыш муниципаль районы бюджеты акчалары исәбеннән									
5 нче бурыч. Мамадыш муниципаль районында Татарстан Республикасы дәүләт телләрен һәм башка телләре										

популярлаштыруга юнелдерелгән зур социаль әһәмиятле чаралар үткәру										
6 бурыч. Интернет-киңлектә уңайлы тел мохите булдыру һәм массакуләм мәгълүмат чараларында туган телләре популярлаштыру	Мамадыш муниципаль районы бюджеты акчалары исәбеннән									
Программа буенча барысы	Мамадыш муниципаль районы бюджеты акчалары исәбеннән									
Төп чаралар аталышы	Башкаручылар			Төп чараларны үтәү срогы			Үтәү срогы	Финанслау күләме (сум.)		
1	2			3				4		
Мамадыш муниципаль районында яшәүче халыкларның Татарстан Республикасы дәүләт телләренең һәм башка телләренең эшчәнлеген оештыру-хокукий һәм аналитик тәмин итү										
1.1. Татарстан Республикасы телләре турындагы законнарны гамәлгә ашыру буенча муниципаль комиссияләр эшчәнлеген оештыру	Башкарма комитет мәгариф бүлеге			2023 - 2030 еллар			Ел саен	-		
1.2. 2023 - 2030 елларга муниципаль программаларны	Башкарма комитет мәгариф бүлеге			2023 - 2030 еллар			Ел саен	-		

эшләү, раслау һәм гамәлгә ашыру				
1.3. Дәүләт телләрен эш башкаруда куллану	Башкарма комитет Районның барлык учреждениеләре	2023 - 2030 еллар	Даими рәвештә	-
1.4. Татарстан Республикасы дәүләт хакимиятенең башкарма органнары һәм алар буйсынуындагы учреждениеләрнең татар һәм рус телләрендәге исемнәре язылган элмә такталарның туры килүен тәэмин итү	Башкарма комитет Район учреждениеләре	2023 - 2030 еллар	Даими рәвештә	-
1.5. Татарстан Республикасы дәүләт телләрен рәсми атрибутикада куллану (татар һәм рус телләрендә элмә такталар, бланклар, матбугат)	Башкарма комитет Район учреждениеләре	2023 - 2030 еллар	Ел саен	25 000
1.6. Норматив хокукий актларны, жирле үзидарә органнарының башка документларын Татарстан Республикасы дәүләт телләренә күчерүне гамәлгә ашыру	Башкарма комитет	2023 - 2030 еллар	Даими рәвештә	-
1.7. Татарстан Республикасы хөкүмәтенең рәсми порталына документлар, мөрәжәгатьләр белән эшне гамәлгә ашыру	Башкарма комитет Район учреждениеләре	2023 - 2030 еллар	Даими рәвештә	-
1.8. Мамадыш муниципаль районында татар телен һәм әдәбиятын укыту сыйфатына идарә итүнең муниципаль системасын үстерү буенча тәкъдимнәр әзерләү	мәгариф бүлеге	2023 - 2030 еллар	Даими рәвештә	-
1.9. Мәгариф һәм фән министрлыгының норматив-	мәгариф бүлеге	2023 - 2030 еллар	Даими рәвештә	-

хокукий документлары белән эшләү				
Барлыгы				
Мамадыш муниципаль районында яшәүче халыкларның татар һәм рус телләрен, башка телләрен саклау һәм үстерү эшчәнлеген фәнни-методик яктан тәэмин итү				
2.1. Газетаның татар телендә газета-журналларга язылуны рәсмиләштерү,	Район учреждениеләре	2023 - 2030 еллар	Ел саен	
2.2. Гомуми белем бирү оешмаларының директорларының һәм директорлар урынбасарларының, муниципаль методик хезмәтләрнең методистларының авыл эчен тикшереп торуну оештыру, татар телен һәм әдәбиятын укытуның муниципаль мониторингы мәсьәләләре буенча укыту семинарлары эшендә даими катнашуны оештыру	Мәгариф бүлеге	2023 - 2030 еллар	Даими рәвештә	-
2.3. Татарстан Республикасы китапханәләре фондларын милли һәм туган якны өйрәнү әдәбияты һәм вакытлы матбугат белән, шул исәптән Татарстан Республикасы халыклары телләрендә, ел саен комплектау	Мәгариф бүлеге, мәдәният бүлеге	2023 - 2030 еллар	Ел саен	ТР бюджеты
2.4. Милли мәгариф һәм төбәкара хезмәттәшлек буенча методистның эш планын эшләү	Мәгариф бүлеге	2023 - 2030 еллар	Ел саен	-
2.5. Мөгаллим укытучыларны фәнни-методик яктан тәэмин итү	Мәгариф бүлеге	2023 - 2030 еллар	Даими рәвештә	-

(инглиз теле, татар теле, татар әдәбияты, мари, удмурт теле)				
Барлыгы				
Татарстан Республикасының дәүләт телләре буларак рус һәм татар телләренең тигез яшәшенә ярдәм				
3.1. Мамадыш муниципаль районында теле- һәм радиотапшыруларны Татарстан Республикасының ике дәүләт телендә гамәлгә ашыру	Татмедиа, шәһәр, район телерадиокомпанияләре	2023 - 2030 еллар	Даими рәвештә	-
3.2. Татарстан Республикасы дәүләт телләрендә эш башкару	Башкарма комитет Район учреждениеләре	2023 - 2030 еллар	Даими рәвештә	-
3.3. Татарстан Республикасы дәүләт телләрендә тышкы һәм эчке визуаль мәгълүмат чараларын рәсмиләштерү	Башкарма комитет Район учреждениеләре	2023 - 2030 еллар	Даими рәвештә	-
3.4. Татарстан Республикасы дәүләт телләрендә юл күрсәткечләрен рәсмиләштерү	Башкарма комитет	2023 - 2030 еллар	Даими рәвештә	-
3.5. Татарстан Республикасының ике дәүләт телендә шәһәр транспортында халыкка мәгълүмати хезмәт күрсәтүне оештыру	Мамадыш муниципаль районының Автотранспорт предприятиесе, башкарма комитет	2023 - 2030 еллар	Ел саен	-
3.6. Татарстан Республикасы дәүләт телләрендә урам күрсәткечләрен рәсмиләштерү	Башкарма комитет	2023 - 2030 еллар	Даими рәвештә	-
3.7. Татарстан Республикасының ике дәүләт телендә елга вокзаллары, автовокзаллар территорияләрендә һәм урыннарында халыкка мәгълүмати хезмәт күрсәтүне	Мамадыш муниципаль районының Автотранспорт предприятиесе, башкарма комитет	2023 - 2030 еллар	Даими рәвештә	-

оештыру				
3.8. Мамадыш муниципаль районында чыгарыла торган этикеткалар, ярлыклар, инструкциялар белән тээмин итүдә ярдәм	ММР предприятиеләре	2023 - 2030 еллар	Даими рәвештә	-
3.9. Халыкка Татарстан Республикасының ике дәүләт телендә сәүдә хезмәткәрләре тарафыннан хезмәт күрсәтү	Икътисад бүлеге, башкарма комитеты	2023 - 2030 еллар	Даими рәвештә	-
3.10. Хезмәт күрсәтү өлкәсе предприятиеләрендә Татарстан Республикасының ике дәүләт телендә белешмә мәгълүмат булуны тээмин итү	Башкарма комитет Хезмәт күрсәтү өлкәсе предприятиеләре	2023 - 2030 еллар	Даими рәвештә	-
3.11. Күрсәткечләр язу, Татарстан Республикасы дәүләт телләрендә һәм жирле халыкның туган телендә чыгарылган басмалар Россия Федерациясе халыклары вәкилләрен компактлы яшәү урыннарында тээмин итү	Башкарма комитет	2023 - 2030 еллар	Даими рәвештә	-
3.12. Социаль челтәрдә Мамадыш муниципаль районының рәсми битен татар телендә алып бару	Башкарма комитет	2023 - 2030 еллар	Бөтен чор	-
Барлыгы				
Мамадыш муниципаль районында яшәүче татар һәм рус телләрен, башка халыкларны өйрәнүнең бербөтен системасын үстерү; Мамадыш муниципаль районында би- һәм полилингваль белем бирү системаларын оештыру һәм укыту-методик озата бару				
4.1. Фәнни-методик продуктлар эшләү һәм булдыру (1 - 11	мәгариф бүлеге МБОУ	2023 - 2030 еллар	Ел саен	ТР бюджеты

сыйныфлар өчен “Туган тел (татар) теле”, “Туган телдә әдәби уку”, “Туган тел” фәннәре буенча вакытыннан алда тәкъдир итүләр, дидактик материаллар, 1 - 11 сыйныфлар өчен “Татарстан Республикасы дәүләт теле буларак татар теле” һ.б.).				
4.2. Туган (татар) тел һәм әдәбияты укытучылары өчен "Туган (татар) телен һәм әдәбиятын укытуның актуаль мәсьәләләре" дигән фәнни-методик семинарлар оештыру һәм үткөрү	мәгариф бүлеге МБОУ	2023 - 2030 еллар	Бөтен чор	
4.3. Рус теле һәм әдәбияты укытучылары өчен гомуми белем бирү оешмалары, шул исәптән рус телен һәм мәдәниятен тирәнтен өйрәтүче мәктәпләр һәм сыйныфлар өчен методик семинарлар оештыру һәм үткөрү	мәгариф бүлеге МБОУ	2023 - 2030 еллар	Бөтен чор	
4.4. Дәүләт һәм муниципаль хезмәткәрләр, эшлекле татар һәм рус телләрен өйрәтү буенча бюджет учреждениеләре хезмәткәрләре өчен курслар оештыру	Башкарма комитет мәгариф бүлеге	2023 - 2030 еллар	Ел саен	ТР бюджеты
4.5. «Ашыгыч лингвистик ярдәм» һәм тел мәсьәләләре буенча учреждениеләргә, оешмаларга һәм шәхси затларга консультатив ярдәм күрсәтү	Башкарма комитет мәгариф бүлеге	2023 - 2030 еллар	Ел саен	ТР бюджеты
4.6. Мамадыш муниципаль районы мәгариф оешмаларының рус һәм татар телләре	мәгариф бүлеге	2023 - 2030 еллар	Бөтен чор	

уқытучыларының квалификациясен күтәру				
4.7. Татар теле һәм әдәбияты уқытучылары, Россия Федерациясе субъектлары мәгариф оешмалары директорлары өчен квалификация күтәру курсларын оештыру һәм үткәру	мәгариф бүлеге	2023 - 2030 еллар	Бөтен чор	
4.8. Башлангыч, урта һөнәри һәм югары белем бирү оешмаларында телләр турындагы законнарны гамәлгә ашыруга ярдәм	мәгариф бүлеге югары һәм урта һөнәри белем бирү оешмалары	2023 - 2030 еллар	Ел саен	
4.9. Мамадыш муниципаль районында белем бирү оешмаларына татар телендә уқытып һәм татар телен өйрәнәп, методик ярдәм күрсәтүне оештыру	мәгариф бүлеге	2023 - 2030 еллар	Бөтен чор	ТР бюджеты
4.10. Татарларның компактлы яшәү урыннарында татар һәм рус телләрендә китапханәләрне милли һәм туган якны өйрәнү әдәбияты, журналлар һәм газеталар, аудио- һәм видеоматериаллар белән тәэмин итү	мәгариф бүлеге	2023 - 2030 еллар	Бөтен чор	ТР бюджеты
4.11. Татар телендә белем бирүче мәгариф оешмалары өчен татар теле һәм әдәбияты буенча дәреслекләр һәм уқыту пособиеләре сатып алу	Мәгариф бүлеге	2023 - 2030 еллар	Бөтен чор	ТР бюджеты
4.12. Мамадыш муниципаль	мәгариф бүлеге	2023 - 2030 еллар	Бөтен чор	ТР бюджеты

районы белем бирү оешмалары өчен Татарстан Республикасының дәүләт теле буларак татар теле буларак туган телләр һәм әдәбияты буенча дәрәсләкләр һәм уку әсбаплары сатып алу				
4.13. Мамадыш муниципаль районы мәгариф оешмаларын Россия Федерациясе халыклары телләрендә мәгълүмат ресурслары һәм сәнгать әдәбияты белән тәэмин итү	мәгариф бүлеге	2023 - 2030 еллар	Бөтен чор	ТР бюджеты
4.14. Мәктәп яны лагерларында балаларның жәйге ялы кысаларында тел белеме программаларын кертү	мәгариф бүлеге	2023 - 2030 еллар	Ел саен	Агымдагы финансы
Мамадыш муниципаль районында Татарстан Республикасы дәүләт телләрен һәм башка телләргә популярлаштыруга юнәлдерелгән зур социаль әһәмиятле чаралар үткәру				
5.1. Укучылар арасында Бөтенроссия олимпиадасының (мәктәп) этабын, туган телләр буенча мәктәп укучыларының республика олимпиадасын оештыру һәм уздыру	мәгариф бүлеге МБОУ	2023 - 2030 еллар	Бөтен чор	
5.2. Мамадыш муниципаль районының мәктәпкәчә учреждениеләргә милли төркемнәре арасында "Сөмбелә" ("Уңыш бәйрәме") муниципаль конкурсын оештыру һәм үткәру	мәгариф бүлеге РМО житәкчесе МБДОУ	2023 - 2030 еллар	Бөтен чор	
5.3. «Сәйяр» республика театр-конкурсында катнашу	мәгариф бүлеге МБОУ	2023 - 2030 еллар	Бөтен чор	
5.4. Туган (татар) тел	мәгариф бүлеге	2023 - 2030 еллар	Бөтен чор	

укытучылары өчен муниципаль конкурс	МБОУ			
5.5. Татар теле һәм әдәбияты укытучылары арасында методик эшләнмәләр республика конкурсында катнашу	мәгариф бүлеге МБОУ	2023 - 2030 еллар	Бөтен чор	
5.6. «Иң яхшы билингваль балалар бакчасы» еллык конкурсын үткөрү	мәгариф бүлеге МБДОУ	2023 - 2030 еллар	Ел саен	
5.7. «Белем жәүһәрләре» мәгариф һәм мәдәният өлкәсендә Бөтенроссия интернет-проектлар конкурсында катнашу	мәгариф бүлеге МБОУ	2023 - 2030 еллар	Бөтен чор агымында	
5.8. Укучылар өчен фәнни-тикшеренү укулары (ТР Мәгариф һәм фән министрлыгы планы буенча)	мәгариф бүлеге МБОУ	2023 - 2030 еллар	Бөтен чор	
5.9. “Мәдәниятләр диалогы” республика мәдәни-мәгариф проектында катнашу	мәгариф бүлеге МБОУ	2023 - 2030 еллар	Бөтен чор	
5.11. «Иң яхшы татар теле һәм әдәбияты укытучысы» бөтенроссия конкурсында катнашу	мәгариф бүлеге МБОУ	2023 - 2030 еллар	Бөтен чор	
5.14. Халыкара туган тел көне кысаларында Туган тел көне үткөрү	Мәгариф бүлеге МБОУ	2023 - 2030 еллар	Ел саен	
5.15. Укучыларның төбәкара лингвистик фәнни-гамәли конференциясе (ТР Мәгариф һәм фән министрлыгы планы буенча)	мәгариф бүлеге МБОУ	2023 - 2030 еллар	Бөтен чор	
5.16. Мамадыш муниципаль районының мәктәпкәчә мәгариф	мәгариф бүлеге МБОУ	2023 - 2030 еллар	Бөтен чор	

учреждениеләрендә тәрбияләнүчеләр өчен «Туган тел» муниципаль фестивале.				
5.17. «Туган тел» туган телләр укытучыларының Бөтенроссия мастер-класслары конкурсында катнашу	Мәгариф бүлеге МБОУ	2023 - 2030 еллар	Бөтен чор	
5.25. Татарстан Республикасы Мамадыш муниципаль районының мәктәпкәчә белем бирү учреждениеләрендә тәрбияләнүчеләр өчен “Татар кызчыгы, татар малае” муниципаль конкурсы.	Мәгариф бүлеге	2023 - 2030 еллар	Ел саен	
5.26. “АК КАЛФАК” Бөтенроссия мәктәп укучылары конкурсында катнашу	Мәгариф бүлеге	2023 - 2030 еллар	Бөтен чор	
5.28. Яшь шагыйрьләр, язучылар һәм драматургларның “Илһам” Бөтенроссия фестивалендә катнашу	Мәгариф бүлеге	2023 - 2030 еллар	Бөтен чор	
5.29. Г.Тукай исемендәге республика фәнни-тикшеренү укуларында катнашу Тукай	Мәгариф бүлеге	2023 - 2030 еллар	Бөтен чор	
5.30.Татар теле һәм әдәбияты буенча халыкара олимпиадада катнашу	Мәгариф бүлеге	2023 - 2030 еллар	Бөтен чор	
5.31 «Ел укытучысы» еллык һөнәри осталык конкурсында катнашу	Мәгариф бүлеге	2023 - 2030 еллар	Бөтен чор	
5.32. «Ел тәрбиячесе» еллык конкурсын «Балалар бакчасында тәрбияләнүчеләр арасында татар (рус) телен өйрәтү буенча иң яхшы тәрбияче»	Мәгариф бүлеге	2023 - 2030 еллар	Бөтен чор	

номинациясендә үткәрү				
5.33. Идел буеның төп халыкларының туган телләрендә диктантлар үткәрү	Мәгариф бүлгеге МБОУ	2023 - 2030 еллар	Бөтен чор	
5.34. «Созвездие-Йолдызлык» эстрада сәнгате республика телевизион яшьләр фестиваленең муниципаль сайлап алу туры	Яшьләр эшләре бүлгеге МБУ	2023 - 2030 еллар	Ел саен	
5.35. «Сабантуй» традицион бәйрәмен үткәрү	Мәдәният бүлгеге	2023 - 2030 еллар	Ел саен	
Керәшен культурасының «Питрау» бөтенроссия фестивален үткәрү	Башкарма комитет, Мәдәният бүлгеге, мәгариф бүлгеге	2023 - 2030 еллар	Ел саен	
5.36. Татар ижат коллективларының Республика конкурсларында һәм фестивальләрендә катнашуы	Мәдәният бүлгеге	2023 - 2030 еллар	Ел саен	
5.37. Республика көнен бәйрәм итү	"КДЦ" МБУК	2023 - 2030 еллар	Ел саен	
5.38. Халыклар бердәмлегенә көнә	Мәдәният бүлгеге	2023 - 2030 еллар	Ел саен	
5.39. «Яшь жилләр» кавер-жырын башкаручыларның ачык конкурсы	МКУ ОДМС	2023 - 2030 еллар	Ел саен	
5.40. Нәүрүз төрки телле халыклар бәйрәмен үткәрү	Мәдәният бүлгеге	2023 - 2030 еллар	Ел саен	
5.41. Май чабу бәйрәмен үткәрү	Мәдәният бүлгеге	2023 - 2030 еллар	Бөтен чор	
5.42. «Троица» рус халык бәйрәмен үткәрү	Мәдәният бүлгеге	2023 - 2030 еллар	Ел саен	
5.43. «Сөлге жыю» - сөлгеләрне традицион жыю йоласы.	Мәдәният бүлгеге	2023 - 2030 еллар	Бөтен чор	

5.44. керәшеннәрнең Питрау бәйрәмен үткөрү	Мәдәният бүлеге	2023 - 2030 еллар	Ел саен	
5.45. «Каравон» Бөтенроссия рус фольклоры фестивалендә катнашу	Мәдәният бүлеге	2023 - 2030 еллар	Бөтен чор	Агымдагы финанслау
Интернет-киңлектә уңайлы тел мохите булдыру һәм массакуләм мәгълүмат чараларында туган телләрне популярлаштыру				
6.1. Массакуләм мәгълүмат чаралары аша программа чараларын үтәүнең барышы турында халыкка даими мәгълүмат бирү	Башкарма комитет ММЧ	2023 - 2030 еллар	Бөтен чор	-
6.2. Татарстан Республикасы халыклары телләрән саклау турында материаллар эзерләү һәм аларны массакуләм мәгълүмат чараларында бастырып чыгару	Башкарма комитет ММЧ	2023 - 2030 еллар	Бөтен чор	-
6.4. Татарстан халыклары ассамблеясенә мәгълүмат-ресурс порталына, Татарстан халыклары дуслыгы йортына Татарстан Республикасы халыклары телләрәндә даими рәвештә контент белән тулыландыру һәм техник ярдәм күрсәтү	Башкарма комитет ММЧ	2023 - 2030 еллар	Бөтен чор	-